

El Castell

Navàs

Ubicació

Comarca: Bages
Lloc/Adreça: Sector central del terme municipal. Antic terme del castell de Castelladral, parròquia de Sant Miquel de Castelladral.
Emplaçament
Alçada: Carretera de Súria a Viver i Serrateix (B-423), al km. 9,4.
653

Coordenades:

Latitud: 41.90025
Longitud: 1.78119
UTM Est (X): 398903
UTM Nord (Y): 4639419

Classificació

Número de fitxa 08141 - 323
Àmbit: Patrimoni immoble
Tipologia Edifici
Estil / època: Medieval Modern
Segle XV-XVII
Estat de conservació Regular
Notes de conservació: L'edifici es conserva íntegrament, amb la coberta, però en estat d'abandó. Bona part dels coberts estan en ruïnes.
Protecció Legal
Tipus de protecció: BCIL
Observacions protecció: Pla Especial Urbanístic de Protecció del patrimoni i catàleg de béns arquitectònics, històrics i ambientals de Navàs (Bages), 2018, amb el núm. 01.06.EA. Núm. registre BCIL: 13931-I Publicació DOGC: 29/04/2019
Data aprovació: dc., 20/02/2019 - 12:00
Número inventari IPA 16887
Generalitat i altres inventaris
Accés Fàcil

Ús actual:	Sense ús
Titularitat	Privada
Titular:	9096701CG9399N0001JI
Fitxes associades:	
<u>Castell de Castelladral</u>	
<u>Casa Nova del Castell</u>	
<u>Castelladral (nucli)</u>	
Autoria de la fitxa	Jordi Piñero Subirana
Data de registre de la fitxa:	dl., 14/06/2021 - 10:05

Descripció

Casal de característiques senyorials emplaçat a l'entrada del nucli de Castelladral venint per l'antic camí ral. Consta d'un cos residencial de planta rectangular (amb planta baixa més un pis i golfes) que té petits cossos adossats corresponents a tines, així com coberts aïllats al sud-est i al sud.

El casal, que es fonamenta sobre un rocam lleugerament acinglerat, es va construir en dues fases, que es corresponen amb dos cossos adossats que queden clarament diferenciats; el de l'esquerra és molt més estret però de tipologia pràcticament idèntica, per la qual cosa cal suposar que són contemporanis: de mitjans del segle XVII, segons una inscripció. L'edifici destaca principalment per la gran qualitat dels paraments, fets íntegrament amb un aparell de carreus a trenca-junt i disposats en filades perfectament regulars. La façana principal, encarada vers el sud-est, s'ordena a partir de quatre eixos verticals. Queden remarcats els que tenen el portal de cada cos, especialment el del cos principal, a la dreta. Aquest presenta un portal amb grans dovelles i, al seu damunt, una finestra més gran decorada amb motllures de tradició renaixentista, així com un trencaaigües en forma de visera força trencat. En el cos de l'esquerra (ponent) tant el portal com la finestra són més modestos. Un altre element que diferencia els dos cossos és que el principal té un ràfec decorat amb una doble filada de rajoles. Al nivell de les golfes les finestres són quadrades i més petites, tot marcant perfectament el ritme dels quatre eixos.

La façana oposada, al nord-oest, es distribueix també en els quatre eixos d'obertures, en aquest cas amb finestres de tipologies idèntiques excepte la que es correspon amb el que devia ser la sala principal, sobre l'eix del portal. A les façanes laterals l'edifici té adossades tines. La del costat de llevant és construïda amb un aparell de carreus de la mateixa qualitat que la casa. La façana sud-oest presenta diverses obres de refecció, amb finestres i possibles portals que han estat tapiats. La planta baixa del cos de ponent, que feia funcions d'estable, conserva al sostre l'embigat antic. Al fons tenia una porta que comunicava amb l'altre cos.

Uns metres al sud trobem un cobert construït amb carreuat clàssic conservat molt parcialment. Al sud-est els coberts queden arrencats tot formant un carrer per on transcorria el camí ral. En aquest cas es tracta de construccions de menor qualitat i probablement més modernes. Com a detall curiós, a la roca on es fonamenta el casal hi podem veure una petita creu gravada. Tal vegada indica que antigament el camí passava per aquest costat de la casa.

Observacions:

En la fitxa de Patrimoni Arquitectònic de l'IPAC (núm. 1229) hi apareixen dues fotografies de l'edifici de l'any 1962 realitzades per Pere Català i Roca, i publicades per aquest autor l'any 1976, en l'obra Els Castells Catalans.

Història

A principis del segle XVII el castell de Castelladral ja es trobava en ruïnes. Més endavant les ruïnes de l'antic castell es coneixien amb el nom de Castellot, probablement per diferenciar-les de la casa anomenada El Castell. El Castell apareix citada com a simple mas l'any 1416. Per tant, és la casa més antiga del nucli de Castelladral. Tanmateix, entorn del segle XVII, quan estava sorgint un incipient nucli de poblament als peus de l'antic castell medieval, tota la construcció de la masia anomenada El Castell es va refer de bell nou i quedà transformada en un casal de caràcter senyorial. Tradicionalment s'ha considerat la residència dels castlans o bé de la família nobiliària dels Peguera, senyors de Castelladral, tot i que no se'n té cap prova documental. Tant per la seva posició eminent, com per la gran qualitat arquitectònica de l'edifici, com per la seva denominació, és evident que no es tracta d'una simple masia, sinó d'un casal amb pretensions senyorials que, d'alguna manera, devia substituir les funcions del castell, tot i que en desconeixem els detalls. De fet, és habitual en molts altres castells que tenen una masia propera que aquesta s'atribueixi algunes funcions de l'antic castell ja en decadència, i molt sovint són les famílies dels antics castlans que hi resideixen i assumeixen els càrrecs de batlles o altres de similars, com síndics o procuradors dels senyors. En el cas de Castelladral la família dels Peguera va ostentar la baronia des de finals del segle XIV fins al final del règim senyorial, a principis del segle XIX.

Per la seva tipologia, la reconstrucció de la casa es devia fer a l'entorn del segle XVII i el 1649 es va ampliar amb el cos de ponent, tal com indica la inscripció de la llinda. La factura dels paraments és idèntica en ambdós cossos, fet que ens suggereix una clara contemporaneïtat d'ambdues construccions. No en coneixem més notícies fins el segle XX. Aleshores els propietaris vivien fora de Navàs, la casa del Castell era habitada per masovers i va quedar desocupada a la dècada de 1960 aproximadament.

Bibliografia

BADIA, J.M. (1988). "Navàs". *Història del Bages*, Volum II. Edicions Parcir. Manresa, 1988, 160.

BADIA, J.M. (1990). "Castelladral en el temps". *El Morralet*. Navàs, p. 14.

BENET, A. (1984): "Castell de Castelladral". *Catalunya Romànica*. El Bages. Volum XI. Fundació Enciclopèdia Catalana. Barcelona, p. 340.

CATALÀ I ROCA, P. (1976). Castelladral i esment del castell del Mual, A: "Els Castells Catalans", vol. V, Rafael Dalmau, Editor, Barcelona, p. 710-717.

GARCIA, J.; VILANOVA, J.M. Fitxa de l'Inventari de Protecció del Patrimoni Cultural Europeu (IPCE). Arxiu Històric d'Urbanisme, Arquitectura i Disseny. Col·legi Oficial d'Arquitectes de Catalunya.

PIÑERO, J. (1994). Inventari del Patrimoni Arquitectònic i Històric de Navàs. Ajuntament de Navàs. Fitxa RU. 10.

